

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

§. 1. Quid & quotuplex sit Jus Patronatûs: quæ jura & onera Patronorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

am derogatum esse sæpius videmus. Plura huc facientia tradidimus. lib. III. Tit. V. num. 27. u. 35. segg.

TITULUS XXXVIII.

De Jure Patronatûs.

SUMMARIUM.

1. 2. Patronus, Jus Patronatûs, & Presentatio quid.
3. Hoc jus est honorificum & utile & onerosum.
4. Dividitur in Ecclesiasticum, Laicum, & Mixtum.
5. In Hereditarium, Gentilitium, Reale, Personale.
6. Presentatio an sit necessaria in beneficio Patronato.
7. Quid, si plures presentent:
8. Aut duo de jure presentandi litigent.
9. Presertim si neuter sit in possessione.
10. 11. Presentandus est dignus, imò dignior.
12. Nullus se ipsum presentare potest.
13. 14. Plures simul presentare potest omnis, successivè verò solus Laicus patronus.
15. 16. Ex pluribus presentatis quis instituendus.
17. 18. Quo tempore sit facienda presentatio.
19. Quibus modis acquiratur Jus Patronatûs.
20. 21. Quinam sint illius capaces.
22. 23. Originaliter acquiritur fundatione, confirmatione, dotatione Ecclesie.
24. 25. Quibus modis transferatur in alios.
26. Quibus modis amittatur.
27. Quis sit Judex in causa Juris Patronatûs.
28. Quid sint primæ Preces Imperatoris.
29. Quousque se extendant.

Cum ad Capellas, aliâque Beneficia, de quibus proximè & in anterioribus hujus Libri III. Titulis plura differuimus, sæpe promoveri contingat Clericos per Patroni cujusdam præviam præsentationem, opportunè tandem ponitur præfens Titulus de hac præsentatione & Jure, uti vocant, Patronatûs. Patronus autem de Jure Canonico sumitur in longè alio sensu, quam de Jure Civili; nam secundum Leges Patronus dicitur, qui vel servum ex justa servitute dimittit liberum, & sic libertum efficit: vel qui alienæ in Judicio causæ Advocatû agit: secundum Canones verò Patronus salutaris, cui Jus Patronatûs, h. e. præsentandi Clericum ad Beneficium Ecclesiasticum competit. Quod jus primùm circa sæculum V. Fidelibus, quæ Laicis, quæ Clericis, ut hoc modo allicerentur ad fundandas, construendas, & dotandas Ecclesias, indulgeri cœpit; antea si quidem Episcopi liberè constituebant Beneficiatos. can. 3. 6. Sc. caus. 10. q. 1. can. 26. 27. 31. 32. caus. 16. q. 7. c. 25. b. t. Proin quidquid Patronis in ordine ad promotiones Beneficiales competit juris, gratiæ & privilegio Sedis Apostolicæ debent.

§. 1.

Quid & quotuplex sit Jus Patronatûs; quæ jura & onera Patronorum.

Sciendum 1. Jus Patronatûs cum Hostiensibus communiter sic definiti: est potestas nominandi

di seu præsentandi Clericum ad beneficium vacantem. Licet enim alia quoque jura involvat Jus Patronatûs, facultas tamen præsentandi Clericum ad beneficium Ecclesiasticum, in quo potest ea ab Episcopo is instituendus est per collationem juris in re, & ultimam, præcipuum est fons reliquorum. Sicut autem collatio beneficium nondum vacantis, vel promissio, vel institutio in eodem, est irrita, ita & præsentatio ad beneficium nondum vacans. per can. 22. c. 8. h. t. Hoc jus præsentandi non quidem intrinsecè ac in se spirituale est, ut cum §. 1. u. 9. de transact. docuit Panorm. in c. 16. c. 1. de spirituali annexum. c. 16. cit. scilicet accedenter; quia velut præambulum quoddam ordinatur ad jus spirituale, nempe tum ad institutionem in beneficio, quæ spiritualis est, tum ad officium spirituale, quod à Clerico præsentato ratione beneficij obeundum est. In nominandi seu præsentandi, quæ duo de jure sunt muni in præsentati materia ferè non differunt, nisi quod nominatio præse sumpta dicat quædam lectionem personæ, at minus propriè dicitur præsentatio verò actum, quo præfens latus persona, ab Episcopo, vel alio, ad quem pertinet, instituenda. Lotter. de Re Benefic. l. 1. u. 7. segg. Sic in praxi videmus, Patronum quandoque, Civitati, aut Universitati duci competere jus nominandi, aliis verò nominandi præsentandi Episcopo, & quidem necesse est nominatum, quo casu, qui nominat, propriè Patronus, qui verò præsentat, executor Patroni vocari potest. Lotter. n. 15. segg. Per hoc modo Universitati nostræ Ingolstadtensi, & renissimis Bavariz nostræ Principibus clementissimè indultum est jus nominandi ad ecclesias, præsertim Urbium, parochias, in quibus propter vicinos hæreticos vel ob alias causas exponendi videntur viri specialiter appt, prævato sibi tantum jure præsentandi.

Sc. 2. Jus Patronatûs non modò honorificum esse & utile, sed etiam onerosum; in Patrono competere quidem jura quædam, ut simul & onera, juxta vulgatos versus: Patronus debet honoros, onus, emolumentum: præsentat, præfendat, alatur egenus. Patroni jura sunt tria. 1. Facultas præsentandi ad beneficium. 2. Præcedentia præ aliis laicis in processibus, confirmatione, oblatione palmarum, candelarum &c. atque dignior sedes in Ecclesia. Excipiunt tamen multi Dominum territorialem, eligunt Ecclesia patronata primas tribuunt præ Patrono. 3. Jus petendi ab Ecclesia, cujus patronus est, alimenta, si vergat ad inopiam, ac si suosque non amplius juxta suum statum valeat sustentare, modò probet, à se vel Majoribus suis fundatam, vel constructam, vel dotatam esse Ecclesiam, ac simul egestatem suam (quæ probabilis non debet esse summa) cui à fratre vel alia persona conjuncta succurri non possit, ut modò salva maneat sustentatio Parochiæ & Ministrorum talis Ecclesiæ, ejusque paramenti ad cultum Divinum necessaria. Vid. can. 2. caus. 16. q. 7. c. 25. Sc. c. b. t. Vivianus in Præf. Jur. Patron. l. 1. c. 2. an. 20. Wiestner b. t. u. 10. Sc. Nulla tamen pensio annua, nisi cum in applica

mine fundacionis sibi & successoribus solven-
dam constituerit cum consensu Episcopi, ab
Ecclesia debetur Patrono. c. 23. eod. c. 7. 8. de
Caus. c. 15. ante med. de Testi. E contra onus Patro-
ni maxime consistit in obligatione defendendi
Ecclesiam, ne à parentibus opprimatur, ne
dus & ejus bona dilapidentur aut alienentur,
itaque in cura, ne officia Divina, per fundacionem
conculcata, negligantur; qua de causa licitum
est ipsi Rectorem Ecclesie in his delinquentem
vel modeste monere, vel ad Episcopum defer-
re per can. 60. caus. cit. q. 1. can. 31. 32. q. 7. Un-
de Patronus nonnunquam dicitur etiam *Advoca-
tus* Ecclesie; licet in Germania *Advocatus*
(*der Eynig. Herr*) soleat esse distinctus à Pa-
trono, & in Imperio Romano suprema Advoca-
taria omnium Ecclesiarum sit penes Impera-
torem, ac penes alios Principes quoad Ecclesias
in eorum territoriis sitas, imò quandoque pe-
nes inferiores ex consuetudine vel conventio-
ne. Sed nec Patronis, nec Advocatis, ratione
sive defensionis & curæ competit ulla juris-
dictio in Clericos, vel administratio bonorum
Ecclesie per se, minus potestas applicandi sibi
aliquos illius fructus. c. 4. c. 23. h. t. Trid. s. 24.
c. 1. s. 2. c. 9. de Ref. Serenissimus tamen Ele-
ctor Bavarie ex specialibus Concordatis, præ-
tere Nuntio Apostolico initis anno 1583. §.
Quamvis Prælaten / obtinet potestatem exi-
genti rationes administrationis à Prælati Re-
gimini non-Mendicantium, & ab inferiori-
um Ecclesiarum (ac Hospitalium) Rectoribus,
si in earum rebus male verentur, vel sal-
tem suspecti sint. Similem potestatem exigen-
ti rationes de administratione temporalium
bonorum Ecclesie tum à Beneficiario tum ab
aliorum administratoribus Patrono Eccle-
siastico tribuit c. 3. §. in Ecclesiis de Privil.

Sc. 2. Jus Patronatus dividi 1. & principaliter
in Ecclesiasticum, Laicum, & Mixtum. Ec-
clesiasticum appellatur, quod vel ex bonis Eccle-
siasticis, ad fundandam, construendam, vel do-
tandam Ecclesiam applicatis, comparatum est,
vel quod alicui competit ratione Dignitatis,
Beneficii, Ecclesie, loci Pij, v. g. Episcopo, Reli-
giosis &c. Laicum, seu *Seculare*, quod vel ex bo-
nis propriis seu patrimonialibus ad fundandam
&c. Ecclesiam applicatis comparatum est, vel
competit titulo seculari absque intuitu Eccle-
sie, v. g. ex donatione &c. sive deinde acquirens
sit Laicus sive Ecclesiasticus. Unde apparet,
non à personis, sed à titulo, ex quo competit,
fieri & denominari Jus patronatus Laicale vel
Ecclesiasticum. Mixtum denique, quod vel
partim Clerico ratione Ecclesie, partim Laico
ratione dotationis, privilegij &c. competit, vel
quod eidem personæ quidem competit, at ex
duplici titulo, ut si Clericus fundavit Ecclesiam
partim ex Ecclesiasticis, partim ex patrimonialibus
bonis. Porro ex Jure Patronatus Laico
fieri potest Ecclesiasticum, ut si in communita-
tem vel personam Ecclesiasticam intuitu Ec-
clesie, loci Pij, Beneficij transferatur: & vice
versa ex Ecclesiastico Laicum, ut si compara-
tum quidem sit ex bonis Ecclesiasticis Ecclesie
applicatis, auctoritate tamen Apostolica trans-

eat ad Laicum, v. g. permutatione, vel cum
universitate bonorum, cui annexum est, sicut
quandoque contingit in jure decimandi. Præ-
ter hanc essentialem juris patronatus Laici ab
Ecclesiastico differentiam utrumque insuper
quoad effectum discrepat inter se. 1. Quod
Patronus Ecclesiasticus sex, Laicus verò qua-
tuor menses habeat ad præsentandū. 2. Quod
Laicus possit præsentare plures, tam simul,
quam successivè, modò id faciat, antequam u-
nius secuta sit institutio, nec eum, quem semel
præsentavit, iterum excludat: Ecclesiasticus
verò unum duntaxat, absque potestate varian-
di postea, quæ tamen variatio licet Laico. 3.
Quod Papa non soleat, & nunquam, nisi clare
exprimat, censetur derogare juri Patronatus
Laico, bene tamen Ecclesiastico. 4. Quod Lai-
cus præsentando indignum pro illa vice proba-
biliter non privetur jure præsentandi, bene ta-
men Ecclesiasticus. 5. Quod in Laico patro-
natu ad Ecclesias Parochiales non habeat lo-
cum *Concursus*, quem alias requirit Trid. s. 24. c.
18. de Ref. bene tamen in Ecclesiastico, nisi aliud
habeat consuetudo. Quæ omnia partim pate-
bunt ex dicendis, partim constant ex c. 3. 28.
§. c. h. t. Concordatis Germ. & Trid. lo. cit.

Sc. 4. Idem ulterius dividi 2. in *Hereditarium*,
quod transit ad hæredes quoscunque, etiam
extraneos, sive ex testamento, sive ab intestato
venientes: cuiusmodi præsumitur esse in dubio.
Et in *Gentilium* seu *Familiares*, quod ad eos dun-
taxat hæredes transit, qui ex sanguine vel fa-
milia certa, v. g. Fundatoris, vel à Fundatore
nominati sunt, descendunt. 3. In *Reale*, seu *Ac-
cessorium*, quod adhæret, velut accessorium
quid rei temporali, v. g. castro, prædio univer-
sitati bonorum vel jurium. Et in *Personale*, seu
Principale, quod adhæret personæ, v. g. funda-
toris & hæredum, independentem ab aliqua re,
vel universitate bonorum. Istud comitatur
personam inseparabiliter, ubicunque illa existi-
terit; illud transit ad quemcunque, etiam non-
hæredem, modò rem, cui annexum est, acqui-
rat quocunque modo. Censetur autem esse
Personale, nisi ex prima fundacione, legitima
auctoritate, consuetudine, præscriptione in-
troducitur sit, ut semper competat certorum
bonorum possessoribus. Engel h. n. 23. Jam di-
spicere oportet, an præsentatio, si beneficium
sit patronatum, & quomodo sit necessaria:
quis, etiam in casu, quo de jure patronatus li-
tigant duo, præsentare possit: quos, & quando
præsentare necesse sit: an etiam plures præsen-
tare liceat, & quid tunc Juris.

Dico 1. Præsentatio à Patrono facta, si be-
neficium sit patronatum, regulariter est neces-
saria, & quidem ita, ut collatio beneficii talis,
quam facit Episcopus ignorante vel contradi-
cente Patrono, sit nulla. Sumitur ex can. 32. cit.
c. 8. 14. 29. h. t. cum Episcopus excederet limi-
tes potestatis suæ, à Jure sibi positos. Aliud fo-
ret, si conferret Papa ipse, qui est supra Jus Ec-
clesiasticum, & omni juri patronatus, etiam
Laico, absolute derogare potest, si velit. Si
tamen Patronus, collationis se præterito factæ
consciens, debito & sibi ad præsentandum con-
cesso

cesso tempore non reclamaret, censeretur collationem tacite approbare, atque sic sanaretur nullitas. Oppones. In c. 8. cit. hujusmodi collatio, vel institutio alicujus, à patrono vero non presentati, facta dicitur irritanda: ergo non ipso jure est irrita. R. cum aliunde constet ex jure, præsertim *can. 32. cap. 14. § 29. cit.* Episcopo non competere potestatem conferendi validè beneficium patronatum præteritò Patronò, per verbum irritanda, uti aliàs sæpius in jure, intelligitur declaranda tantum, non primum per sententiam inducenda nullitas. Amplia Assertionem ad casum, quo Patronus aliquem, absolutè dignum, præsentavit, Episcopus verò non presentato beneficii confert; nam presentatus acquisivit jus ad rē. c. 5. § 18. eod. ita ut in potestate Episcopi non sit alteri conferre Beneficium. Istud tamen jus ad rem, si quis à Laico presentatus sit, infirmum adhuc est, quia Laico variare licet. c. 24. eod. uti infra explicabimus n. 13.

7 Dico 2. Si presentatio pertineat ad plures ut universos, & per modum unius corporis, seu jure Collegii aut Capituli, invalidè presentant singuli, aut plures, si vel unicum talis communitalis membrum prætereant, & non vocent, modò commodè vocari possēt, & adesse vellet: vel saltem infirma, & cassanda foret presentatio, suppositò, quòd neglectus, vel neglecti agant de contemptu. *arg. c. 28. 36. 42. de Elect.* cum ille, qui negligetur, pro illa vice privaretur injustè jure suo, & cæteris hoc neglectò potestas, saltem illo reclamante, presentandi non competat. Si verò presentatio spectaret ad plures ut singulos, singuli etiam non vocatis vel monitis reliquis validè presentarent, neque censerentur excludere alios, sed isti non presentando potius excluderentur à se ipsis. Id insuper discriminis est inter presentantes per modum Collegii aut Capituli, & non per modum Collegii aut Capituli, quòd ab illis simul, & omnibus collegialiter congregatis, presentatio fieri debeat, eaque non teneat, nisi absolutè major pars talis Corporis conspiraret in unum. per c. 28. cit. non verò ab istis, ad quos ut singulos, non ut universos, presentatio pertinet: hi enim, sicut singuli, ita & successivè ac seorsim presentare possunt, sufficitque, si respectivè major pars conspiraret, ita ut instituendus sit, qui plura suffragia respectu aliorum simul presentatorum tulit, licet non ultra medietatem omnium presentantium tulerit. v. g. Si sex sint patroni, & tres conspirant in unum, duo in alium, unus in tertium, valebit presentatio illius, qui à tribus fuit presentatus, licet cæteri duo essent digniores. *arg. c. 3. b. 1.*

8 Dico 3. Si duo Patroni litigent de jure Patronatus, constet verò, quòd unus sit in possessione, & Ecclesia sit patronata, valet presentatio facta à possessore, licet is postea in lite succumbat quoad proprietatem juris patronatus: & presentatus statim est instituendus. c. 19. eod. c. 3. de caus. possess. modò possessor fuerit in bona fide, & non ipsa etiam possessio litigiosa. Ratio, quia presentatio est fructus juris patrona-

tus: fructus autem debentur bonæ fidei possessori. c. 2. ut lit. pend. § 1. bone fidei. § 1. acquir. rer. dom. Oppones 1. cum Azor, Laym. &c. qui presentationem talem habere quidem pro valida, institutionem tamen declarandam esse putant usque ad finem litis, modo: in c. 7. h. t. dicitur presentatus institui posse, antequam de jure Patronatus controversia esset suborta: ergo à contrario, si controversia jam est suborta, institui non potest. 2. Licet pendente non possunt percipi fructus, & percipi debent restitui rem postea evincenti in judicio. l. 22. C. de R. V. ergo, cum semel institutus beneficio removeri nequeat, & sic presentacionis fructus restitui domino jus patronatus evincenti, ante litem finitam non potest institutio. R. ad 1. textus est exaudiendus eo, cujus possessio ipsa est litigiosa, & adhibita. Ad 2. Illi tantum fructus restituentur domino, rem evincenti in Petitorio, qui sunt pretiò æstimabiles, & percipiuntur facilius ditiores, qualis fructus non est presentatio ad beneficium. Dein nec illi fructus sunt restituendi, qui salvo possessionis uti jure restitui nequeunt: sic, qui est in possessione Matrimonii lite pendente, & petit & credit debitum conjugale, nec ad ullam satisfactionem tenetur. Sed

Quæres, an, si neuter litigantium sit in possessione, ipsis lite pendente currat tempus, ut lapsò ad presentandum concessò tempore collatio devolvatur ad Episcopum, vel alium, qui habet jus instituendi, nec post finitam lite pro illa vice liceat victori presentare? R. contrit. c. 3. 22. 27. h. t. ne scilicet Ecclesia vel alius ex diuturna beneficii vacatione patitur damnum. Idque procedit etiam casu, quando est in possessione, durante tamen lite, si tempore ad presentandum concessò non presentavit. Excipe tamen 1. Si lis vertatur inter ipsum Episcopum & Patronum, ac Episcopus beneficium neget esse Patronatum, assertusque liberæ collationis. per c. 4. de Offic. judic. Si penes Episcopum sit, postquam litigantium totum jus suum deduxerunt in judicium, decidere vel protelare controversiam.

Dico 4. Invalidè presentatur indignus, si carens qualitatibus ad beneficium requisitis sit Laici, illegitimi, excommunicati &c. quibus egimus in lib. 1. Tit. XIV. de etate & qual. Colligitur ex c. 15. h. t. licitum tamen Patrono Laico intra suum quadrimestre (si probabiliter etiam Ecclesiastico intra suum quadrimestre presentacioni præfixum) presentare illum, si prior, uti debet, ab Episcopo tanquam indignus rejectus est: Episcopi autem est tuere de aptitudine presentati. Si tamen Patronus Ecclesiasticus scierit presentem indignum, eum pro illa vice privari jure presentandi censent cum Panormit. non pauci ex c. de concess. præb.

Dico 5. Illicitè presentatur minus digno relicto digniore, saltem si beneficium sit Curatum. DD. passim ex Trid. s. 24. c. 1. § 11. Ref. Per digniorem intellige illum, qui peritior omnibus judicatur fore utilior Ecclesie, & a-

marum saluti procuranda. Valida tamen est presentatio minus digni, modo simpliciter dignus sit. per Trid. s. 7. c. 3. de Ref. nec reperitur ulli irritata à Jure. Casu quo autem minus dignus ab Episcopo (licet fuisset obligatus eum instituere) rejectus, & alius, quem postea presentavit patronus, ab Episcopo institutus est, posterior in Beneficio reclinet etiam coram Judice competente. c. 5. 29. b. t. cum melior sit conditio possidentis; Episcopus tamen manet obligatus ad aliam viam providendum priori, quem per injuriam rejectit. Addidi, *saltem si beneficium sit Curatum*: si enim sit simplex, non est prohibitum, saltem Jure Positivo, ad illud presentare simpliciter idoneum relicto digniore, idque etiam insinuat in Trid. s. 7. c. 13. Imò ex eod. Trid. s. 24. c. 13. cit. multi cū Palao & Garza Patronum Laicum excusant à peccato, saltem gravi, licet minus dignum presentet ad beneficium etiam Curatum: at non excusant Gutierrez, Sanch. Cardenas in Propos. ab Innoc. XI. damn. dissent. 28. n. 21. § 38. Certè Jus Naturale videtur prohibere, ne cum periculo animarum promoveatur minus dignus in presentia dignioris, saltem notabiliter dignioris, quod periculum non facile absit in beneficio Curato. Unde, licet consuetudo, qua passim tam Ecclesiastici quam Laici Patroni se creditatis fecisse suae obligationi, si simpliciter digni ac idoneos presentent, ab Episcopo examinandos ulterius, Juri Positivo Tridentini derogare possit, non tamen praevalet Naturali. Vid. dicta ad Tit. VI. de Elect. num. 29. lib. I.

Quæres, an Patronus presentare possit se ipsum. 2. vel absentem? R. ad 1. negativè. Item § gl. in c. 26. b. t. quia inter danem & recipientem debet dari distinctio personarum. c. fin. de Instit. R. ad 2. affirmativè cum Azor & P. Wiefner b. n. 78. contra Abb. Barb. Tolch. Rebuff. Garc. quia nullum Jus irritat vel prohibet presentationem alicujus absentis, nec litteras v. g. vel qui per procuratorem se instituunt. Accedit praxis Regum, qui summo Pontifici in Episcopos plerumque nominant absentes à Curia Romana. Oppones 1. Si Patronus nequeat presentare se ipsum, deterioris est conditionis, quam alii; quod videtur indignum, cum ex sua in Ecclesiam beneficentia referret incommodum. Dein sequetur, quod neque filium suum presentare possit, saltem in patria potestate adhuc constitutum, quia cum hoc censetur esse eadem persona. l. ult. C. de impub. substit. 2. In c. 3. §. 2. de Privileg. requiritur, ut Episcopis represententur: sed non representantur sine corporali & propria presentia ac absentes: ergo. Confirm. Trid. c. 13. cit. v. cum verò statuit, ut non admittantur presentati, nisi ab Ordinario fuerint prius examinati: sed nemo in procuratore suo examinari potest, & nisi se ipsum sistat presentem. R. ad 1. Sufficere debet Patrono, quod alios presentare valeat, honorem, & in casu necessitatis alimenta percipiat ex sua beneficentia in Ecclesiam, quo pacto fit compensatio hujus.

Lib. III. R. P. Pichler.

jus incommodi. Deinde consequi & ipse potest idem beneficium alia viâ, si nempe roget eum, penes quem est institutio, ut sibi illud liberè conferat: quod ipsi non facile negabitur. Fictio Juris, qua pater & filius reputantur pro eadem persona, uti & patria potestas, locum non habet in spiritualibus, sed solum in casibus Jure expressis. Ad 2. representari non semper dicitur corporalem & physicam presentiam, sed quâdoque etiam moralem, & per aliquid distinctum: sic nobis representari dicuntur objecta aliquando cognita per species rememorativas, persona aliquando visa &c. licet nunc corporaliter absint. Ad Confirm. potest examen absentis ab Ordinario delegari alteri, vel eidem aliunde jam esse notoria presentati absentis idoneitas. Dein quamvis Trid. requirat ibi examen presentati, tamen non irritat presentationem, licet non examinetur propter absentiam presentatus, uti nec juxta Adversarios irritat institutionem presentis sine prævio examine.

Dico 6. Idem Patronus, siue Laicus sit siue Ecclesiasticus, potest plures simul presentare. 2. Variare tamen, seu plures successivè, at non nisi cumulativè, solus Laicus. Pars 1. quam expressè docet Vivian. l. 10. c. 4. n. 4. contra Abb. & plures alios, probatur negativè: quamvis enim Patrono Ecclesiastico prohibita sit variatio, seu plurium presentatio successiva, non tamen reperitur eidem prohibita simultanea. Nec obstat, quod ab uno eodemque non possint eligi plures. per c. 2. de Elect. in 6. quia presentatio non in omnibus æquiparatur electioni. Pars 2. habetur c. 5. 24. 29. b. t. Ratio discriminis est, quia Patronus Ecclesiasticus, cui plures, quam Laico, indulgentur menses ad presentandum, censetur magis nosse, & ob majus tempus etiam magis inquisivisse in idoneitatem presentati, præsumiturque magis idoneum presentasse. Addidi, *non nisi cumulativè*, nempe unum vel plures addendo, non tamen priorem (qui nondum debet esse institutus, alias frustra adderet alios) iterum excludendo. c. 24. cit. Ex quo patet, Episcopum spectato Jure Communi expectare debere, donec quadrimestre Laico indultum fluxerit; si enim prius institueret initio presentatum, variare non amplius liceret Patrono: spectata tamen praxi licet & validè statim instituitur presentatus. Cæterum Patronus Laicus non unum duntaxat, uti tenent omnes, superaddere potest, sed etiam plures, seu pluries variare, uti docent Abb. Decius, Zoesl. & alii ex Clem. 2. eod. Oppones. In c. 5. 24. 29. cit. tantum est sermo de superaddendo secundo, itè de alio: sed variatio, utpote odiosa, per Clem. un. de Renunt. est strictè interpretationis: ergo restringenda ad secundum, & ad unum duntaxat superaddendum; præsertim cum facultas simpliciter concessa finiatur primo actu, per l. 89. §. 1. ff. de V. S. R. In cit. cc. loquitur Pontifex solum narrative, non verò definiens certum numerum. Deinde N. Min. nam variatio conceditur Laicis ideo, ut ipsi possint superaddere dignorem, si postea resciverint, & ut Episcopus ex

PPP

pla.

pluribus presentatis eligendi digniorem obtineat facultatem: quod utique cedit in favorem ac utilitatem Ecclesie vacantis: ergo variatio est favorabilis. *Clem. un. cit.* intelligenda venit de variatione non cumulativa, sed exclusiva: uti & d. l. 89. de facultate odiosa. Ceterum nec Laico Patrono variare conceditur casu, quo inter presentatum ab ipso, & inter presentatum à compatrono, lis pendet. *arg. c. 1. § 2. Ut lit. pend. in 6.* quia per novum presentatum accederet novus adversarius alteri, & sic lis protraheretur facile cum dispendio Ecclesie.

14 Quæres, an, si Laicus habeat compatronum Ecclesiasticum, etiam huic permittatur variatio? R. negativè; quia Ecclesiastico absolute est prohibita in jure. Oppones. Laicus propter societatem compatroni Ecclesiastici acquirit privilegium 6. mensium ad presentandum: ergo etiam Ecclesiasticus propter societatem compatroni Laici acquirit privilegium variandi, præsertim cum juxta receptum axioma privilegiatus trahat secum non-privilegiatum. R. N. Conf. § parit. quia variatio est privilegium Laico ex speciali causa concessum, quod non debet extendi, præsertim cum privilegiatus non secum trahat non-privilegiatum, si non privilegiatus sit dignior privilegiato. Porro neque Laico variare licet, quando presentavit eundem, quem presentavit compatronus Ecclesiasticus; nam taliter presentatus ab utroque semper habebit majora, utpote duo vota, posterior autem à Laico presentatus (unus, vel plures) semper duntaxat unum.

15 Dico 7. Si ab uno eodemque Patrono presententur plures, vel simul, vel successive, tenetur Episcopus instituere digniorem. 2. Si verò æqualis sint dignitatis aut meriti, datur locus gratificationi. 3. Ita tamen, ut unus ex presentatis, non verò extraneus instituatur. Pars 1. quam tenet Barb. de Offic. Episc. allegat. 72. n. 200. & communior contra Hostiens. aliosque apud Palao, suadet ex c. 24. h. t. Trid. s. 24. c. 18. de ref. & propositione 47. damnata ab Innoc. XI. Si tamen Episcopus eligeret minus dignum, valeret institutio. *arg. c. 29. h. t.* scilicet ad amputandas lites. Pars 2. videtur decisa in c. 24. cit. consonat c. 3. eod. Pars 3. quam amplectuntur Abb. Palao, Pirh. b. n. 100. contra Sylv. & Azor, sumitur ex c. 8. § 14. eod. quia presentati habent aliquod jus, & præferendi propterea utique sunt extraneis. Oppones. Neque Patronus habet jus petendi, ut ex pluribus à se presentatis æqualiter dignis unus instituatur, neque ipsi presentati; quia juxta c. 3. cit. unus presentatorum debet adjuvari majoribus meritis: ergo sine injuria potest Episcopus extraneum assumere. R. Quamquam nec Patronus, nec presentati, habeant jus petendi, ut unus eorum determinatè, & præ reliquis instituatur, habent tamen jus, ne ipsi ab Episcopo præferatur extraneus.

16 Dico 8. Si à pluribus & diversis Patronis presententur plures, & presentati in votis sint pares, nullius presentatio tenet, nec ex illis tenetur Episcopus aliquem instituere, saltem si nullus sit dignior. Jo. Andr. Pirhing n. 100. cit.

contra Panormit. in c. 24. cit. n. 8. Ratio est, quia in tali casu Patroni verè discrepant in suo autem discordia, si & vota sint paria, & qualis dignitas, nec intra tempus à jure concessum conspirent plura vota in unum, Episcopo liberum est providere. per c. 3. h. t. *saltem si nullus sit dignior*, si enim unus foret dignior, is conformiter justitiæ distribueretur c. 3. cit. præferendus videtur. P. Willelm. n. 143.

Dico 9. Patronus Ecclesiasticus ad presentandum habet 6. menses, Laicus autem annos. c. 22. c. 27. h. t. c. un. eod. in 6. §. 1. *Præsumitur* ratione in tempore quasi compenatur Patrono Ecclesiastico negatio variationis, quam ximus soli Laico esse concessam. Item non fit compensatio, quatenus scienter presentatio indignum pro illa vice privatur jure intendendi, probabilis verò non Laicus. Semestre, vel quadrimestre, est continuum incipit currere non à die inductionis vacationis, sed à die vel hora vacationis caput per c. 15. de concess. præb. Præsumitur autem præsentatio, si scientia non probatur. c. 47. de h. t. 6. licet alia impedimenta, quia fere non consistunt, non præsumantur, sed probentur. Si intra dictum tempus non fiat presentatio, beneficium fit liberæ collationis ob scopo faciendæ pro illa vice, vel ab alio, qui fuisset instituere presentatum. c. 3. cit. Patronus probaverit impedimentum, v. g. dotis &c. vel nisi jus instituendi obtinens gratia admittat presentationem post lapsum temporis. *arg. c. 2. § 4. de suppl. neglig. vel culpa* presentatio effectum non fuisset sortita, vel presentati, vel instituendis, ut si v. presentatus non acceptasset, aut presentatio renuntiasset, vel ea ex occulto defectu nulla &c. tunc enim Patrono incipit novum tempus, & quidem totum. *arg. c. 26. de elect.*

Quæres, an etiam Laico, si habeat compatronum Ecclesiasticum, indulgentur 6. menses? R. cum communi contra Palao indulgentur; quia æquum est, ut in causa indubia privilegiatus, si ille sit dignior, trahatur cum non privilegiato. *arg. l. 10. ff. quædam servit. amitt.*

§. II.

Quomodo acquiratur, transferatur, & amittatur jus Patronatus.

Sciendum, modos, quibus acquiratur jus Patronatus, esse in duplici classe: nam aliquibus acquiritur initio & originaliter, cujusmodi sunt fundatio, constructio, dotatio Ecclesie, & versus Glossæ in can. 26. caus. 16. q. 7. Patronum faciunt dos, edificatio, fundus: alij autem jam prius ab aliquo habitum transferunt in alios, uti hæreditaria successione, donatione, permutatione &c. Antequam autem hos modos explicemus ulterius, præmittendum videtur, quod nam habiles sint & capaces juris Patronatus. Post autem subjungemus modos, quibus semel acquisitum iterum amittitur, qui rursus bene dispescuntur; alij enim sunt sine delicto, alij verò supponunt delictum.